

Datum
2022-03-21

Diarie nr
5.0-2203-0249

Ert datum
2022-03-15

Er beteckning
Fi2022/00934

Vår referens
David Rudebeck

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.sba.spn@regeringskansliet.se

Remissvar

Insatser på plan- och byggområdet med anledning av invasionen av Ukraina

Statens geotekniska institut (SGI) har beretts möjlighet att lämna synpunkter på promemorian insatser på plan och byggområdet med anledning av invasionen av Ukraina (Fi2022/00934).

Sammanfattning

Förslaget i aktuell promemoria innebär att lämplighetsprövningen av ett antal givna åtgärder undantas. Motiveringen till undantagen bygger huvudsakligen på att en avvägning mellan olika risker ibland behöver göras i vissa Extremsituationer. För att kunna göra en avvägning mellan olika risker behöver dock riskerna först klarläggas. Idag finns såväl exploaterade som oexploaterade områden i Sverige med otillfredsställande stabilitet, vissa med mycket låg stabilitet, som är direkt olämpliga för en markanvändning som innebär att människor kommer att vistas där frekvent. Undantaget från kravet på mark- och bygglov medför att skredrisken inom ett enkelt förläggingsområde varken kommer att klarläggas eller prövas och att det därmed kan bli svårt eller omöjligt att genomföra ett riskövertagande. Om det inte finns en tillståndsprocess där markens lämplighet prövas med avseende på hälso-, säkerhets- och miljöfrågor så hamnar ansvaret rimligen på myndigheten som ansvarar för förläggningen. Ansvarig myndighets förmåga att hantera sådana frågor kommer således bero av den kompetens inom dessa frågor som myndigheten vid tillfället har tillgängliga.

Sammanfattningsvis anser SGI att undantag från krav på mark- och bygglov enligt aktuellt förslag medför förhöjda risker avseende människors hälsa och säkerhet.

SGI:s synpunkter

I första hand föreslår SGI en bibehållen men förenklad mark- och bygglovgivning till att enbart omfatta frågor avseende olycksrisker med hänsyn till miljö och människors hälsa och säkerhet. Sådana bedömningskrav finns redan införda i EU:s direktiv 2014/52/EU om bedömning av betydande miljöpåverkan. Detta möjliggör väsentligt förkortade processer, handläggningstider etc. samtidigt som det säkerställs att olycksrisken lyfts och omhändertas i samband med uppförande av tillfälliga boenden för vissa utlänningar.

I andra hand föreslås komplettering av kap. 2.3, 6 § med en sjätte förutsättning för att få tillämpa undantaget från kraven på lov:

6. åtgärden vidtas på mark där det inte föreligger någon risk för ras och skred.

I tredje hand föreslås komplettering av kap. 2.3, 15 § med ett fjärde krav på information som behöver ingå i byggherrens underrättelse till byggnadsnämnden:

4. en översiktlig beskrivning av de risker för ras och skred som åtgärden kan medföra.

Denna förändring innebär inte att olycksrisken formellt prövas men säkerställer att frågan lyfts. Detaljeringsgrad och omfattning av riskanalysen beslutas då av byggherren.

Övriga mer detaljerade synpunkter

Kapitel 2.3, 4 §:

”Trots 9 kap. 2 § första stycket plan- och bygglagen (2010:900) krävs det inte bygglov för att uppföra, flytta, bygga till eller på annat sätt ändra en enkel förläggning för vissa utläningar”.

Idag finns såväl exploaterade som oexploaterade områden i Sverige med otillfredsställande stabilitet, vissa med mycket låg stabilitet, som är direkt olämpliga för markanvändning där människor kommer att vistas frekvent. Undantaget från kravet på bygglov medför att skredrisken inom ett enkelt förläggningsområde varken kommer klarläggas eller prövas. Det innebär att enkla förläggningar kan komma att placeras inom områden med otillfredsställande stabilitet och därmed användas för ändamål där människor kommer vistas frekvent.

Kapitel 2.3, 4 § (forts.):

”Trots 6 kap. 1 § 2, 7, 8 och 10 plan- och byggförordningen (2011:338) krävs det inte bygglov för att anordna, inrätta, uppföra, flytta eller väsentligt ändra sådana upplag, materialgårdar, murar, plank, parkeringsplatser och transformatorstationer som behövs för att driva en enkel förläggning för vissa utläningar”.

Till skillnad från begreppet *enkel förläggning* kan upplag, materialgårdar och eventuellt även transformatorstationer och parkeringsplatser (beroende på typ av fordon) innebära större laster på markytan. Detta kan medföra förhöjda ras- och skredrisker. Med hänsyn till att människor kan förväntas vistas frekvent även inom dessa områden innebär det att konsekvenser av skred kan påverka människors hälsa och säkerhet.

Kapitel 2.3, 5 §:

”Trots 9 kap. 11–13 §§ plan- och bygglagen (2010:900) krävs det inte marklov för schaktning, fyllning och markåtgärder som kan försämra markens genomsläpplighet, om åtgärden behöver vidtas i samband med att en enkel förläggning för vissa utläningar uppförs, flyttas, byggs till eller på annat sätt ändras”.

Avskaffande av marklov enligt ovanstående förslag kan medföra att förhöjda ras- och skredrisker orsakas inom ett område vid schaktning, fyllning eller förändring av markens genomsläpplighet utan att lämpligheten för, eller konsekvenser av, dessa åtgärder klarläggs eller prövas. Till skillnad från begreppet *enkel förläggning*, som till viss del begränsar byggnadskonstruktioners last på markytan, så finns det inget i ovanstående förslag som begränsar storleken på tillskottslasten från fyllning. Som jämförelse kan nämnas att en meter fyllning översiktligt motsvarar tillskottslasten från en tvåplansbyggnad. Följaktligen kan relativt små höjningar av markytan orsaka märkbart förhöjd skredrisk. Samma effekt erhålls om schaktning utförs i eller nedanför en jordslänt.

Kapitel 2.3, 14 §:

”Trots 10 kap. 2 § första stycket 2 plan- och bygglagen (2010:900) får en åtgärd som är undantagen från kraven på lov enligt 4 eller 5 §, genomföras i strid med den detaljplan eller de områdesbestämmelser som gäller för området”.

Kommuner kan införa områdesbestämmelser eller upprätta detaljplaner för att reglera byggnation inom skredkänsliga områden. Sådana bestämmelser kan t.ex. avse krav på förstärkningsåtgärder för mark- och bygglovgivning eller restriktioner på maximalt tillåtna marklaster. SGI anser att det är olämpligt att tillåta markanvändningar som strider mot införda områdes- eller planbestämmelser avseende ras- och skredfrågor.

Övriga upplysningar

SGI kan med sin kompetens inom ras, skred och erosion vara ett stöd för ansvariga myndigheter i det fortsatta arbetet.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Johan Anderberg efter föredragning av geoteknikern David Rudebeck. I den slutliga handläggningen har även avdelningschefen Helene Kennedy deltagit.

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT

Johan Anderberg

David Rudebeck